



بررسی ارتباط عوامل روانشناختی با مشارکت اجتماعی در حوزه حفاظت از محیط زیست در مراجعه کنندگان به پارک‌های جنگلی استان گلستان

زهرا میرین بیگلر^۱، عیسی محمدی زیدی^۲، هادی مرشدی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، ایران. (نویسنده مسئول)
۲- دانشیار آموزش بهداشت، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.

مقدمه: در یک دهه اخیر مسائلی همچون آلودگی هوا، تخریب جنگل‌ها، تراکم زباله، بحران آب، تغییر کاربری به همراه مسائل دیگر لزوم افزایش مشارکتهای اجتماعی و مردمی را در مسایل محیط زیستی بیش از پیش گوشزد می‌نماید. اگر چه سنجش دانش و آگاهی‌ها زیست محیطی مشکل است اما دانش، پایه‌ای برای اعتقادات زیست محیطی می‌باشد. هدف مطالعه حاضر تعیین ارتباط عوامل روانشناختی با رفتار مشارکت شهروندان در حفاظت از محیط زیست در مراجعان به پارک‌های جنگلی استان گلستان است.

روش بررسی: با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۴۶۰ نفر از مراجعان به پارک‌های جنگلی استان در یک مطالعه مقطعی شرکت کردند. ابزار گردآوری داده‌ها در این مطالعه شامل ۶ بخش است: سوالات جمعیت شناختی، مقیاس ۱۲ سوالی نگرش، مقیاس ۸ سوالی حمایت اجتماعی متصور، پرسشنامه ۹ آیتمی دانش زیست محیطی و پرسشنامه ۲ آیتمی مسئولیت‌پذیری اجتماعی زیست محیطی هو، کوانگ و کیم (۲۰۱۳) و مقیاس ۴ سوالی کنترل رفتاری متصور چو و هو (۲۰۰۹). همچنین، رفتار توسط یک چک لیست تقویمی یک هفته‌ای با ۱۰ گزینه ارزیابی شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار LISREL 9.0 و آمار توصیفی، کای اسکوئر، ضریب همبستگی پیرسون، ANOVA و آنالیز مسیری ارزیابی شدند.

یافته‌ها: اختلاف معناداری در میانگین نمره دانش زیست محیطی بر حسب میزان تحصیلات و وضعیت اقتصادی وجود داشت ($P < 0.05$). همبستگی مثبت و معناداری بین نگرش و رفتار، مسئولیت‌پذیری و نگرش، دانش زیست محیطی و رفتار دیده شد ($P < 0.05$). کنترل رفتاری متصور به طور مستقیم نگرش و مسئولیت‌پذیری اجتماعی به طور غیر مستقیم پیش بر رفتار حفاظت زیست محیطی موثر بودند ($P < 0.05$). مدل در کل قادر به پیش بینی ۳۸ درصدی واریانس متغیر نهایی بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه بر لزوم ارتقاء دانش محیط زیستی از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی تاکید می‌کند. همچنین، تغییر باورهای عمومی نسبت به لزوم حفاظت از محیط زیست و نقش جامعه از طریق رسانه‌های گروهی پیشنهاد می‌شود.

کلید واژه‌ها: محیط زیست، مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی، ارتقاء سلامت، حمایت اجتماعی.